

NOVAC: 1. bronačani novac Pharosa, ← III. st.; 2. bronačani novac Pharosa, ← II. st.; 3. keltska srebrna tetradrahma (varaždinski tip), ← I. st.; 4. keltska srebrna tetradrahma (tip turnirskog jahača), ← II. st.; 5. zlatnik Siscije (ear Prob, 276–282); 6. srebrni pfenig hercega Andreje, Slavonija 1197–1204; 7. srebrni denar kralja Karla I. Roberta (slavonski banovac), Slavonija 1301–43; 8. srebrni groš Pavla i Mladena Šubića Bribirskih, 1305–11; 9. zlatni dukat Andreje Dandola, Venecija 1343–54; 10. srebrni groš kralja Tvrtka I., Bosna 1353–77; 11. srebrni groš kralja Ludovika I., Kotor 1370–82; 12. dubrovački srebrni groš, oko 1375; 13. srebrni groš Hrvoja Vukčića Hrvatinića, 1403–13; 14. četverostruki dukat kralja Stjepana Tomaševića, Bosna 1461–63 (replika); 15. splitski bakreni bagatin, 1491–1518; 16. srebrni groš-debeljak Nikole Zrinskoga, 1527; 17. zlatni filir sultana Sulejmana II. Veličanstvenog, Otomansko Carstvo 1519–66; 18. dubrovački srebrni talir Sv. Vlaha, 1733; 19. križar, Hrvatska 1849. Zagreb, Arheološki muzej (1–12 i 16–19); Split, Arheološki muzej (13 i 15); Zagreb, priv. vlasništvo (14)

NOGULOVIĆ, Antun, graditelj i kipar (? – Šibenik, 1634). Izradio 1593. nacrt za crkvu Sv. Duha u Šibeniku i započeo gradnju stuba uz nju, a 1614. sagradio je njezinu novu apsidu. Izveo je nadgrobni reljef biskupa Spingarole u katedrali i klesarske radove na crkvi Sv. Križa (1605–11) prema nacrtu J. Mondelle; 1617. načinio je sebi grobnicu u crkvi Sv. Nikole. LIT.: K. Stosić, Crkvice i bratovština sv. Duha u Šibeniku, VjAHD, 1932, 1, str. 400. — Isti, Sv. Križ u šibenskom Docu, Šibenik 1933, str. 5–9. — Horvat–Matejčić–Prijatelj, Barok. D. Kt.

NOLA, Ante, scenograf (Podgora kraj Makarske, 2. I. 1932 – Rijeka, 7. II. 1988). Započeo kao tehnički crtač u Zagrebu i scenograf amaterskih kazališta (1955); od 1958. na TV Zagreb sudjeluje kao scenograf u više od 1000 emisija. Radio inscenacije i za filmove D. Vukotića, Z. Boureka, N. Tanhofera i Z. Tadića.

NORŠIĆ, Vjekoslav, povjesničar (Samobor, 8. VI. 1880 – 16. I. 1963). Studirao teologiju u Zagrebu. Bio je počasni konzervator Zemaljskog povjerenstva za čuvanje umjetničkih i povijesnih spomenika (1913–20) i povjerenik Zemaljskoga arhiva u Zagrebu. Istraživao je povijest najvažnijih spomenika kulture u Samoboru (stari grad, crkve), Bedekovčini, Zlataru. Suradivao je pri osnivanju Samoborskoga muzeja.

BIBL.: *De fundatore conventus Samobor*, VjZA, 1902, 4; *Samobor-grad*, Samobor 1912; *Kapela sv. Helene*, Samoborski list, 1925, 15–19; *Povijest župe Sv. Barbare u Bedekovčini*, Samobor 1926; *Franjevački samostan u Samoboru*, VjZA, 1929; *Povijest župe B. D. Marije u Zlataru*, Zagreb 1941; *O samoborskoj župi i župnoj crkvi*, u knjizi: *Spomenica Samobor*, Samobor 1942; *Opis nove župne crkve u Belcu 1758*, Starine JAZU, 1952–53, 44. R.

NOVAC, sredstvo razmjene i trgovanja, ali istodobno i povijesni, gospodarski, jezični i umjetnički dokument vremena i sredine u kojoj je nastao. S

toga gledišta, proučavanje novca, napose kovanoga, ima važno mjesto u upoznavanju kulture pojedinih naroda i kult. krugova. Velika je njegova važnost u datiranju arheol. nalaza; po njemu se određuje terminus post quem određene skupine spomenika uz koje je nađen (novci Arpadovića u grobovima bjelobrdске kulture). S ikonografskoga je stajališta zanimljiv zbog toga što se prema portretima na njemu mogu identificirati spomenici lik. umjetnosti. Mnogi su uništeni ili nestali spomenici, osobito ant., poznati isključivo prema literarnim opisima ili po prikazima na novcima. Ikonografski trenutak, oblik i tehnika izradbe povezuju novac i → medalje, premda im je namjena različita. Njihova razvojna linija teče usporedno i istodobno odražava razvitak plastike određenoga kult. kruga, unutar kojega se pojavljuje. Kovani je novac katkada, bez obzira na svoju kulturnopov. važnost, sam po sebi spomenik umjetničkoga stvaranja (kao što je papirni novac ponekad dokument razvojnoga stupnja grafičkoga umijeća).

Kovani eur. novac vuče podrijetlo od novca koji se prvi put pojavljuje kod Lidijaca u Maloj Aziji u ← VII. st. Njih slijede grč. maloazijski gradovi, Grci, a potom Makedonci i Rimljani. Na prostoru Hrvatske svoj su novac kovali već od ← IV. st. gradovi Pharos (Hvar), Issa (Vis), Heraclea, a po stilskim i tehničkim značajkama u uskoj je vezi sa sirakuskim kovanim novcem. Svoj su n. u ← III. do druge pol. ← II. st. kovali ilir. kraljevi (Gencije, Balej) i gradovi (Scodra – Skadar i Lissos – Lješ), a potom prevladavaju drački, korkirski i najviše rim. novac.

Rim. osvajanjem naših krajeva u promet je stavljen *denar*. Već je prije bio u optjecaju rim. konzularni novac, a Rimljani su kovali i poseban novac za trgovanje s Ilirikom, tzv. *viktorijat*. Baza rim. novčanoga reda za